preciam et incomparabili delectatione dei uisionis delectetur ut in illo sit quietus perpetuo gaudio. Amen. Et sic finis huius libri.

Incipit liber sancti augustini ad petrum dyaconum de fide. Epistolam fili petre tue caritatis accepi, in qua te uelle significasti ierosolimam pergere. Et postulasti te litteris nostris instrui, quam debeas illic regulam uere fidei integraliter tenere, ut nullus tibi possit sensus heretice subrepere falsitatis. Gaudeo quidem quod pro fide uera sine ullo perfidie uicio custodienda sollicitudinem geris, sine qua nulla potest prodesse immo nec esse conuersio. Apostolica quippe auctoritas dicit: Quia sine fide impossibile est placere deo. Fides enim omnium bonorum est fundamentum, fides est humane salutis initium. Sine hac nemo ad filiorum dei potest numerum peruenire, quia sine ipsa nec in hoc seculo quisquam iustificationis gratiam consequitur, nec in futuro uitam possidebit eternam. Et si quis hic non ambulauerit per fidem, non perueniet ad speciem. Sine fide omnis labor hominis uacuus est. Talis quippe est, ut sine uera fide quisquam uelit deo per contemptum seculi placere, qualis est quisquam tendens ad patriam in qua scit se beate esse uicturum, relinquat itineris rectitudinem, et improuidus sectetur errorem, quo non ad beatam ciuitatem perueniat, sed in precipicium cadat, ubi non gaudium peruenienti detur, sed cadenti interitus inferatur. Verumptamen ut de fide sufficienter sermo promatur, nec temporis spacium, nec eloquii nostri copia sufficit, et tam magnum opus disputationis sufficienter agatur, ut a magnis uiris potest impleri. Utique cum postulasti ut tibi de fide instruerem, ut unde qualibet heresim depugnares, et qua specialiter uniuersalis disputationis uigilanter intendo, sed cum diffinite diffinitionem fidei petis, ea que tibi de trinitate credendi, uide quod absque dubio quod sit nobis impossibile, ut nec tu in breui plene comprehendamus, cum sufficientes esse non possumus, ut tibi spacium temporis et tale nobis est ingenium, ut multa uolumina de hac re a nobis conscripta facere ualeamus. Sed quia deus apte est omnibus in uocationibus eius inuocantibus eum in ueritate, qui uberi copiosas et uberas fecit super terram. Qui sparsit et dedit in eius fidem sanctam sollicitudinem, sed cum tamen ut tuo tam bono et laudabili desiderio fauens, sufficientem tribuat facultatem, ut sermone paruo uerbis dicere, quibus omnis cetera heresis possit agnosci, et agnita uel credi ualeat uel uitari. Tamen in nomine atque adiutorio sancte trinitatis, que unus solus uerus et bonus deus est, ea dicta de quibus salubre magna copia rerum catholice fidei constet sine aliqua errori calumnie generandi. Quibus intentis potius illa de qua discenda atque sufficiente, que etsi in hoc opere non uidentur specialibus disputationibus contineri, tamen ex his que hic generaliter atque absolute ponuntur, appareant illa que infideles contra catholicam ueritatem fidelium, quo regula diuine ueritatis fidelium, sed nequitia quam erroris inuenta. Quia enim uniuersaliter loco suo constituti, qui secundum regulam christi saluatoris nostri promulgata, nos esse in uno nomine patris et filii et spiritus sancti baptizatos principaliter atque indubitanter tota corde retinere patrem deum et filium deum et spiritum sanctum deum, id est sanctam atque ineffabilem trinitatem unum esse naturaliter deum. De quo in deuteronomio dicitur: Audi israel, dominus deus tuus deus unus est, et dominum deum adorabis et illi soli seruies. Verumtamen quia unum deum qui solus est uerus naturaliter deus, non patrem solum, nec filium solum

neque spiritum sanctum solum, sed simul patrem et filium et spiritum sanctum esse divinitus. Cre-
dendum est [illegible] sed patrem et filium et spiritum sanctum unum deum esse quantum ad naturale(m)
attinet veraciter divinitus. Sic cum quis patrem esse eundem vel filium vel spiritum sanctum
aut quod filius est sine patre sine spiritu sancto, aut cum quis spiritus sanctus [illegible]
confessione quidem trinitatis dicit vel patrem vel filium personaliter dicere [illegible]
quod deus unus [illegible] et audiamus. Fides quam sancti patriarche atque prophete ante incar-
nationem filii dei divinitus acceperunt, quam etiam sancti apostoli ab ipso domino in carne
posito audierunt, et spiritus sancti magisterio instructi non solum sermone predicave-
runt, verum etiam instructione saluberrima posterorum scriptis suis indita reli-
querunt, unum deum predicat trinitatem, id est patrem et filium et spiritum sanctum. Sed trinitas
vera non esset si una eademque persona diceretur pater et filius et spiritus sanctus. Si enim sicut
patris et filii et spiritus sancti una substantia, sic esset una persona, nichil omnino esset in quo
veraciter diceretur. Rursus quidem trinitas vera esset sed quemadmodum pater et filius et spiritus sanctus
personarum sunt ab invicem proprietate distincti, sic fuissent naturarum quoque diversitate dis-
creti. Sed quia in illo uno vero deo trinitate non solum quod unus deus est, sed quod trinitas
est, naturaliter verum est, propterea ipse verus deus in personis trinitas est et in una natura unus est.
Per hanc trinitatem naturalem totus pater in filio et spiritu sancto est, et totus filius in patre et
spiritu sancto est, totus quoque spiritus sanctus in patre et filio est. Nullus horum extra quemlibet ipsorum
est, quia nemo alterum aut precedit eternitate aut excedit magnitudine aut superat
potestate, quia nec filio nec spiritui sancto quantum ad nature divine unitatem pertinet aut anterior
aut maior est pater; nec filii eternitas atque immensitas eternitate [illegible]
precedere naturaliter potest. Sicut enim filius posterior aut minor non est patre, ita nec spiritus sanctus
posterior aut minor est filio. Et eternum quippe et sine initio est quod filius de patre
natus est; eternum et sine initio est quod spiritus sanctus de natura patris filiique pro-
cedit. Ob hoc ergo tres unum dicimus et dominum et deum, quia una trinitatis
eternitas, una immensitas, una naturaliter divinitas. Dicamus ergo patrem
et filium et spiritum sanctum unum esse naturaliter deum, neque tamen ipsum patrem esse qui
ipsum filium, ipsum esse qui pater est, neque spiritum sanctum ipsum esse qui pater aut filius est.
Una est enim patris et filii et spiritus sancti essentia, quam greci omousion vocant, in qua non
est aliud pater et aliud filius et aliud spiritus sanctus, quamvis personaliter sit alius pater,
alius filius, alius spiritus sanctus. Quod nobis maxime in ipsa primi hominis creatione demonstra-
tur, ubi deus dicit: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. Cum enim
singulariter dicit imaginem, ostendit unam esse naturam ad cuius imaginem homo fieret. Cum
vero dicit pluraliter nostram, ostendit eundem deum ad cuius imaginem homo fiebat non unam
esse personam. Si enim in una persona patris et filii et spiritus sancti una esset persona, non
diceretur ad imaginem nostram, sed ad imaginem meam, nec diceret faciamus, sed faciam.
Si vero in illis tribus personis tres essent intelligende vel accipiende substantie, non diceretur
ad imaginem nostram, sed ad imagines nostras. Una enim imago trium nature [illegible] dici
qualiter esse non possit. Sed dum ad unam imaginem unius dei homo fieri dicitur, inne-
[illegible] una sancte trinitatis equalis divinitas intimatur. Deus [illegible] eo quod supra
dixerat: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram, [illegible]
spiritualia [illegible] ut dicit: Et fecit deus hominem ad imaginem dei. [illegible]
eum hanc trinitatem personarum atque unitatem nature. Ysaias propheta insinuata
sibi nuntiavit, cum se dicit seraphyn clamantia: Sanctus sanctus sanctus dominus
deus sabaoth. Ubi quidem in eo quod dicitur ter sanctus personarum trinitatem, in eo

voce qua dicitur semel Dominus Deus sabaoth, divinae naturae ostendimus unitatem.
In illa igitur sancta trinitate, quod ideo a nobis repetitur ut in corde tenacius infigatur,
unus est deus pater, qui solus essentialiter de se ipso unum filium genuit, et unus
filius, qui de uno patre solus est essentialiter natus, et unus spiritus sanctus, qui solus essen-
tialiter de patre filioque procedit. Hoc autem totum una persona non posset, id est
et gignere et nasci de se, et procedere de se. Quia ergo aliud est genuisse quam natum esse
est, aliudque procedere quam genuisse vel natum esse, manifestum est quia alius
est pater, alius filius, alius spiritus sanctus. Trinitas itaque ad personas patris et filii et spiritus
sancti refertur, unitas ad naturam. Sicut ergo secundum illam unitatem, qua unum sunt pater et
filius et spiritus sanctus, neque patrem natum credimus neque spiritum sanctum, sed solum filium, sic
secundum carnem solum filium natum catholica fides tradit et praedicat. Neque enim in
illa trinitate persona est solius patris quia non est natus ipse, sed unum filium genuit,
neque persona solius filii quia non genuit ipse, sed de patris essentia est, neque persona
spiritus sancti quia nec natus est ipse nec genuit, sed solus de patre filioque procedit. Sic
divina quidem natura deus pater de nullo nascitur deo, nec in carne tamen ipse nascitur
de virgine, et una persona est patris et filii; ipsa autem una persona quoque [illegible]
quia non dicendo sed tamen de virgine nascitur, non dei filius sed tamen hominis filius vocaretur. Di-
citur ipse autem filius dei est. Quia sic deus dilexit mundum ut filium suum uni-
genitum daret, ut omnis qui credit in ipso non pereat, sed habeat vitam aeternam. Et i-
terum: Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum, sed ut salvetur
mundus per ipsum. Sicut hic dixisse videtur: Omnis qui diligit genitorem, diligit eum
qui natus est ex eo. Sicut ipse filius dixisse patri meo: Usque modo operatur, et ego
operor. Ipse enim qui filius dicitur, sed deus est et pater non vocatur dei filius
dicitur. Sed de eo nunc ipse pater de caelo temporaliter et sua corporali voce filium
suum [deleted] perfecit demonstravit: Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene
complacuit. Apostolus quoque non dubitavit de deo patre dicere: Qui proprio filio non pepercit, sed
pro nobis omnibus tradidit illum. Sed qui ista dicta et divinitus ad unitatem doctrinae
dicta sunt, et quae divina dicta sunt utique vera sunt. Hoc est quod fides catholica
praedicat: et secundum divinitatem de patre natum esse solum filium aeternum cum patre,
immortalem, impassibilem atque incommutabilem deum, et secundum carnem non patrem sed ipsum
unigenitum filium, salva aeternitate sua temporaliter natum, salva impassibilitate
sua passum, salva immortalitate sua mortuum, salva incommutabilitate
quia deus verus et vita aeterna est, veraciter suscitatum. Cum totum hoc quod cum
patre quod aeternus, habuit sine initio habuit, et nihil est quod cum patre
in sua persona temporaliter atque habuit ille aeternus et coaeternus accepit. Secundum
hoc non ille qui spiritus atque unigenitus dei patris est filius, sed ipse sanctus nascitur
ex virgine, non ipse qui sanctus est ex multis, sanctus est solus natus de spiritu
sancto ex virgine Maria in symbolo accepimus, et corde ad iustitiam credimus
et ore ad salutem spiritus confitemur. Sed et si ipse spiritus sanctus qui patris et
filii spiritus est formam servi accepit, non ipse spiritus super ipsum hominem formam
columbae specie aliter advenit. Pater igitur deus de nullo genitus deo, sed
de sua natura sine initio genuit filium deum sibi aequalem, et eadem
qua ipse naturaliter aeternus est divinitate coaeternum. Sed idem dei filius cum sit
deus aeternus et verus et cum patre secundum divinitatem naturaliter unus deus, sicut ipse
qui dicit: Ego et pater unum sumus, idem pro nobis secundum carnem factus ex virgine

plenus / quia vera homo deus ille humana natus in eo vere plenus / quia et carnem
humanam suscepit et animam rationalem / Idem tamen unigenitus deus secundum naturam ex patre
de patre / semel de matre / natus est enim de patre deus verbum / natus est de matre verbum
caro factum / Unus igitur atque idem dei filius natus ante secula / et natus in seculo
et utriusque nativitatis / unus est filius dei. Deus ergo qui creator in forma dei existens
verus deus est / humana secundum quam semetipsum exinaniens non solo conceptu? [illegible]
virginis semetipsum dum homo fieret eadem servilis forme susceptione formavit / Verbum
etiam de eadem matre natus verbo / Idem deus homo factus dormivit / Et in cruce idem deus
homo factus pependit / Et in sepulchro idem deus homo factus iacuit / Et ab inferis idem
deus homo factus tertia die resurrexit / Sed in sepulchro secundum solam carnem / idem deus
iacuit / Et in infernum secundum solam animam descendit / qui de inferis ad carnem die
tertia rediens / idem deus secundum carnem quam in sepulchro iacuit / de sepulchro
tertio resurrexit / et quadragesimo post resurrectionem die / idem deus homo factus
in celum ascendens / ad dexteram dei sedet / unde in fine seculi / ad iudicandos
vivos et mortuos venturus est. Unus ergo factus unus est filius dei dominus ihesus christus
mediator dei et hominum / Ideo enim mediator / quia idem deus atque homo / verus / habens
cum patre unam divinitatis naturam / et qualitatis unam cum matre carnem / habens de
nobis usque ad mortem iniquitatis nostre penam / habens incommutabilem de deo
patre iustitiam / propter nostram iniquitatem temporaliter mortuus / propter iustitiam suam semper
vivus est et immortalitatem mortalibus largiturus / Unus [illegible] quidem qua-
litate sua in ipsa divinitatis sue [illegible] [illegible] / vitate vero mortis
sue per susceptionem mortis [illegible] atque incommutabilitate sue immortalitatis
absorbuit / hoc est quod testatur beatus petrus / Qui est ad dexteram dei deglutiens mortem
ut vite eterne heredes efficeremur / Hoc est quod paulus dicit / Quia secundum mortem
deglutivit illum dum vita et mors [illegible] / Christus autem mortem gustavit
quia verus homo est / ipse mortem deglutivit / quia verus deus est / Ideo quippe
ab apostolis dicitur crucifixus esse ex infirmitate sed vivit ex virtute dei / Unus atque
idem / qui secundum apostolicam vocem / Et homo factus est in spiritu / et ipse fundavit al-
tissimus / Itaque non divinitas corporis aliena est a natura patris / secundum id In principio
erat verbum et verbum erat apud deum hoc erat in principio apud deum / et omnia per ipsum
facta sunt et sine ipso factum est nichil / Nec quod tibi eius aliena a natura matris
secundum illud verbum caro factum est et habitavit in nobis / Illa enim natura que
semper manet de patre / naturam nostram sine peccato suscepit / ut nasceretur de virgine / Natura
eterna atque divina temporaliter capi et temporaliter nasci de natura humana [illegible]
possit / nisi secundum susceptionem veritatis humane / verum temporaliter conceptus atque natum esse
incommutabilis / nisi se divinitas accepisset / Sicut deus eternus ac verus verat secundum que
et conceptus et natus est de virgine / Cum enim venit plenitudo temporis misit deus filium
suum factum ex muliere factum sub lege ut eos qui sub lege erant redimeret / ut adop-
tionem filiorum reciperemus / ut sic deus filio valeret filios hominis / qui unus esset filius
unigenitus dei patris / Hoc utique iohannes ewangelista confirmans ipse dixit / Et verbum caro
factum est et habitavit in nobis subscripsit autem / Et vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti
a patre plenum gratie et veritatis / Hic ille deus spiritum / Deus qui corpus [illegible] creator
et deus / carnem virginis creandus de virgine / et deus ipse factor est / in factus ipse fecit /
qui de eius carne concipiendus atque pariendus vera materia carnis deus de [illegible]
ac semipiternus accepit / ut et ipse secundum veritatem forme servilis deus homo nasceretur

sit et secundum formam dei natus veritate idem deus ipse permanens non car[illegible]
Hunc ergo ipsum dei filium id est ex trinitate personam dei verbum de [illegible] ut divinitate
sua de natura patris natum esse non dubites et sic eum verum hominem ex eadem utriusque
carnem non celestis non aeree non alterius cuiusquam putes esse nature sed eius cuius omnium
caro hominum idem quam deus ipse homini primo de terra plasmavit et ceteris hominibus omnibus
plasmat quam per propagationem corporalem tamen [illegible] licet caro Christi et omnium hominum unius
eiusdem sit nature tamen quam deus verbum sibi univit virginem sibi uniri dignatus
est sine peccato concepta sine peccato nata sed ut postea secundum quam deus eternus et iustus
misericorditer concepta et nata sunt et omnes hec ratiocinationes et [illegible] quibus aut verbis
explicabitur carnis illius excellentia singularis cum divina sed corpore proprii [illegible]
propria cum nativitatis origo insolita quam verbum caro factum est ut una persona
dei cum carne sua virginitatis ac simplicitatis deus ipse per carnis conceptione
concepta. Ista non ceterorum hominum carne per quam in utero est nasci [illegible] habitu viri
[illegible] sed non concipiente atque pariente. Et quia deus sibi ipsi univit
mulieris misericordiam ut filios generet sine libidine non est dubitandum per eundem
ab hoc filiorum corporum carne nascentium non posse sine peccato esse conceptos. Ubi
peccatum parvulos non transmittit propagatio sed libido. Nec fecunditas humane nature
facit homines cum peccato nasci sed feditas libidinis quam homines habent corpus suum
infestissima conditionem nature sed peccati. Unde beatus David cum de legitimo nuptiarum
usu et coniugio nequaquam sit aliquid infidelitatis culpa nec fornicationis macula
tat inveniretur per originale tamen peccatum quo natura obstricta filii sunt ut eius
solum in iniquitatibus sed cum omnibus qui de usu corpore sanctificata carne nascitur declamat et
dicit: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum et in delictis peperit me mater mea.
Beatus Job etiam dicit: Nemo mundus a sorde non est homo nec si unius diei
sit vita eius super terram. Deus ergo filius unigenitus qui sic in sinu patris ut tamen
[illegible] carnis atque anime rationalis incarnatus
sit et quia sic verus deus homo verus factus sit non ut alter deus esset alter homo sed
idem deus idem homo ut illud peccatum quod in habitu mortalis carnis
[illegible] conceptus novo modo deus in utero virginis
sine coitu viri per libidinem conceptus virginis ut per deum hominem que
absque libidine concepta inviolata virginis edidit uterus [illegible] peccatum
quod nascentes trahunt omnes homines quibus in corpore mortis eius [illegible] nascendi
[illegible] ut [illegible] fecunditas opus implere non possint [illegible] per virginitatem
carnis amiserunt. Deus igitur abstulit peccatum conceptus atque nature
humane deus unigenitus quando conceptus veritatem carnis accepit de virgine
et cum nascitur integritatem virginitatis servavit in matre. Ista tamen sed qua
deus factus filius virginis matris et mater virgo inventa est virginitate dei
ut quod post genuit fecunditate ipsum virgo concepta est in tempore. Illa
itaque virgo est quam deus qui de ea fieret nasciturus ita singularem gratia
[illegible] atque replevit ut ipsum hi [illegible] veteris sui [illegible] que [illegible]
[illegible] domini et ipsum sibi videt nascendi [illegible]
[illegible] non solum humana sed etiam angelica natura [illegible]
[illegible] altissimi. Deus ergo peccatum et penam peccati quia per sexum corrupte
mulieris [illegible] per inviolatum virginis partum aufert a mundo. Et
[illegible] omnes humani [illegible] est per mulierem que de solo viro facta
sed ut mortis vincula tenemur abstricta [illegible] omnes humani

diuina bonitas erit | ut per uirum qui de sola muliere natus est | vita hominibus
redderetur | Illius humana natura nequissima decepcione sibi dyabolus in peccati
plenitudine possidebat | hic deus humanam naturam in unitate persone suscepit | ibi
femina decepta est ut fieret dyaboli | hic uirgo gratia repleta est | ut fieret
mater summi atque inuisibilis unigeniti dei | ibi angelus deceptus per superbiam
seducens mulieris animum obtinuit | hic deus humilitas se per amorem in corruptibilem
ius uirginis uterum de ea nasciturus impleuit ¶ Dei cum filius ihesus christus qui in
forma dei quod erat nisi natus patris natus esset | esse non posset | quod secundum
apostolicam doctrinam semetipsum exinaniuit formam servi accipiens | formam quidem
servi idem natus servi in sua accepit deus ille persona | atque hominum factus in similitudinem
hominum habitu inuentus est ut homo | ipse humiliauit semetipsum factus obediens
patri usque ad mortem | mortem autem crucis ¶ Intende igitur hanc apostoli sententiam
et cognita | et in ea cognoscas quomodo dominus noster ihesus christus idem deus atque
homo credatur | ut tu in eo ueritatem utriusque nature in una persona confitearis
hominem credas | ut tu in eo ueritatem utriusque nature in una persona confiteas
aut dubitas ¶ Cum ergo primo audis de domino ihesu christo | quod in forma dei erat
apostolum te agnoscere firmissimeque tenere in illa forma nomine nature plenitudinem debere
intelligi | In forma igitur dei deus unus ihesus christus erat | quia in natura dei patris semper erat
de qua natus est ¶ Cum ergo natus cum patre est | equaliter bonus et iustus | equaliter
immortalis et inuisibilis | equaliter incorporeus et incommutabilis | equaliter spiritualis
atque inmensus | equaliter inpassibilis et impeccabilis | patiens et multum misericors
et uerax | equaliter fortis et potens | equaliter sapiens atque omnipotens | prouidens
de dei filio firmissima fide tenere | quod hec utique omnia in unitate
diuinitatis sine dubio equalis est patri | propter quod et apostolus continuo adiunges
non rapinam arbitratus est esse se equalem deo | Ea enim rapina fuit
ait | non rapinam arbitratus est esse se equalem deo ¶ Ea enim rapina fuit
illa filii cum patre diuinitatis equalitas | sed natura ¶ Cum est dicit quod propter semetipsum
apostolus dicens | Cum semetipsum exinaniuit | formam serui accipiens in similitudinem
hominum factus | et habitu inuentus ut homo | et quod humiliauit se factus obediens patri usque
ad mortem illa | mortem autem crucis | Cum quod de deo unigenita dei filius de
illo uerbo de quo dicit euangelista | In principio erat uerbum et uerbum erat apud deum
et deus erat uerbum ¶ De illa dei uirtute | dei quoque sapientia de qua deo dicitur Omnia
in sapientia fecisti | de illo principio in quo deus est pater ipse principium | et in quo
sibi creatura fecit celum et terram | id est omnem spiritualem corporalemque naturam
de deo unigenito | qui est in sinu patris ut dicit | Cum hec propriam eius atque
salua tamen eterna et inmensa | immortalitate | inuisibilitate diuinitatis eius | que eius
naturaliter et equaliter cum deo patre habet dei filius | ut liceret hec omnibus
fuit ueracissimis factus per maiestatem tamen equalis patri de quo natus est christus uerus
et ueritas dei | Semetipsum igitur exinaniuit | sed de plenitudine eius nos
omnes accepimus ¶ Cum plenitudinem suam exinanitus amitteret | quod de ea nobis
daret utique non haberet | eadem autem non habente nos procul dubio non possemus
accipere | de plenitudine autem eius nos omnes accepimus | Hoc est autem quod nobis
de plenitudine sua dedit | audiuit esse eum quod se exinaniuit plenitudinem non
amisisse qua habuit | Cum non plenitudinem suam amitteret | dicitur de illa
exinanitionis processu | formam igitur serui accepit | neque enim aliud fuit summi illa exi-
nanicio | nisi forma serui id est nature humane susceptio ¶ Utique enim est hoc deo per
formam | quod utraque et uera et plena est in christo forma | Nos formam serui dicimus
plenam eum gratie et ueritatis ponimus | quia in diuina natura in qua deus ueritas est
plenus est et in humana natura qua homo uerus est | gratia factus plenus est | in illa

plenitudinem dei quia in forma dei equalis deo / in illa plenitudine sumpsit
formam servi / quia in similitudinem hominum factus / habitu inventus est ut homo. Exinanivit enim
se ipsum / formam servi accepit ut fieret servus / sed formam dei plenitudinem
non amisit / minor est enim patre / atque incommutabilis deus factus secundum formam servi
homo verus eiusdem nature / cum adhuc maneret in forma dei deus verus
eiusdem nature / cum eo cum deus pater / in forma dei cum patre et spiritu sancto unus
est solus formator omnium deus secundum formam servi / solus ipse sua et patris et spiritus
sancti opere formatus / qui creator omnium qui valet cum patre et spiritu sancto quod
aut creatus est / solus sibi complevit in seipso / Cuius et nativitatem futuram / secundum
carnem et mortem et resurrectionem atque in celos ascensionem longe ante prophete predixerant
unde describitur / sicut ipse prophetabat / abrahe et ubis et fabis / ita in sacrificiis
carnalium victimarum quas sibi ipsa sancta civitas que unum est deo unum et veteris
testamenti a patribus ... prophetabat officium / illius sacrificii figurabatur
... nunc quod pro nobis ipse solus dei filius / secundum carnem immolandus
est oblaturus / ipse enim secundum apostolum obtulit ... / semetipsum pro nobis
oblationem et hostiam deo in odorem suavitatis / ipse verus deus et pontifex / qui
... in ... et ... / sed in ... [illegible]
sed quod tunc pontifex ille ... / qui in ... in sancta sanctorum ... singulos
singulos introibat / Ipse est qui semel uno toto ... / quod ... ...
ad ... ... / idem ... et sacrificium / idem deus et templum
... que ... sacrificia ... sacerdos sacrificium et templum / Et quia
dei secundum formam servi / non autem solus deus / quia cum patre et spiritu sancto sibi forma
dei ... ... solus filium secundum ... / sed non per solum filium secundum
carnem secundum divinitatem / Trinitas enim nobis ... / ... solum ...
carnem ipsa trinitas fecit / in quo est vitalis et incommutabilis manent ... ...
... ut ... ... est atque incommutabilis eius ... / ita sic ... ...
ma divinitas ... / ... pauca de fide sancte trinitatis / quod solus et verus est unus
lis deus que est trinitas ... et ... premisit in sermonem / ... de ... que
absque dubitatione a ... ... intimabo ...

Incipit liber secundus principaliter ... / ... ... que ... civitas
dei / ab ipsa sancta trinitate / quod solus verus et eternus deus est creator omnium
...ola / ac sic universa in celis et in terra visibilia sive invisibilia sive
throni sive dominationes sive principatus sive potestates / Ipse atque ... creata
est sancta trinitas / quia est unus deus / verus omnium creator et deus eternus ... et bonus /
qui valet ut ... sit / et ut mutari aliquando non possit / Et hic deus qui sine
initio est / Trinitas summe est / dedit ... a se creatis ut sint / non tamen sum-
mas / quia nulla creatura eiusdem nature est cum quo est trinitas unus verus et bonus
deus / a quo creata sunt omnia / Et quia summe bonum est / dedit omnibus naturis
quas fecit ut bone sint / tamen non tam bone quam creator omnium bonorum / qui non
solum summe bonum / sed etiam summum atque incommutabile bonum est / qui eterne bonum
est / nullius ... / quia non est ... ... nullius ... / quia non
... / ... nature a deo ... ... / quia ... ...
... / ... / ... ... /
... ... creatoris / ... ... / quia deus verus
est trinitas summe nimis ... agnoscitur / ... ita sit ut cum ...
... / tamen aliquis non ... possunt / ... ... intelligitur /

quia omnis creatura visibilis et invisibilis id est corporalis atque spiritualis deus unicus
fecit | in quibus ipsa rerum diversitas multo magis commendat bonitatem atque om-
nipotentiam creatoris | Neque enim difficilius erat | non una eademque facilitate prima atque
ultima fecit | Sicut neque prima bona erat | non per gubernationis regimen quam infima
praetulit | Quomodo tamen in maximis quam in minimis quibusque rebus condendis magna est
bonitas atque omnipotentia creatoris | Omnia enim sapienter fecit | Omnia enim cum sit
sapientia | in natura est hoc esse | quod sapientem esse | hoc sunt quod sapienter facere | Sim-
plicitas itaque multiplex sapientiae dei | magnitudinem celsitudinis suae non pluri-
magnitudine sublimium creaturarum | neque minus infimarum parvitate commendat | Om-
nia bona omnia quae creavit | non plus multo minus in diversitate dissimilitudinis suae creaturis sunt
puta non gelata de se ipso | sed sua corporibus commutabilis | veritas est ut se non
equaliter sunt | sed unaquaeque res ita permanet | sicut a deo unde non est accepit |
alia quidem sic | alia autem sic | Neque enim per datum et corporibus ut sunt | sed
spiritibus acceperunt | unde ipsa quoque omnia non equalia sunt sed in ipsis celestibus atque
terrestribus invenitur non nulla diversitas | ut ea celestia quam terrestria
non solum in parvitate distant quantitate molis | verum etiam dissimili splendeant
claritate | Alia namque sicut dicit apostolus claritas celestium corporum | alia terrestrium |
in ipsis quoque celestibus | alia claritas lune | et alia claritas stellarum | Stella
enim a stella differt in claritate | Corporalium itaque rerum diversitas credit | Una
quarum causa non hoc est | quod corpore sese potuit | sed quod condispositione atque
ope omnipotentissimi atque invisibilis et sapientissimi creatoris accepit | Quia sicut
unius cuiusdem quae nunc est quilibet creatura corporalis | cuius est ista bonitas quam
unus est deus | nec localiter in loco est | nec temporibus mutatur aliquo tempore | nec
de loco transit ad locum alium | nec subiacet quantitate molis suae | Nunc
non cedit complexione molis ad illud opificium | tamquam illius latius | aut
angustius locus sit | quia non minus in angusto quam in lato locus sit | Nec mutatur
tempore cum fluxu temporum volvuntur temporali volubilitate | sed eterna stabilitate
immobiliter ordinat | Neque enim in tempore cogitat quemadmodum hominis sensus non
dispositionem ac successionem tempestatum | nec aqua more quantitatis totam qua
illis concluditur locum | neque quae mundi capaces sunt maiores maioribus implet
et minores minoribus implendo neque ibi totus infundit | ipse est enim
qui ait | Celum et terram ego impleo | Qui cum inter que sunt sicut idem
spiritus et corpora | prima et ima | celestia atque terrestria | in quibus facultate
condendi non deest ineffabiliter | ubique totus deus est et implet et regit
nec in hiis que condidit ipse conditur nec in hiis que mutantur ulla commo-
vacione | Neque enim valet inmutabilis ipse esse | nunquam in rebus mutabilibus
ordo quidem apparet ac dispositionis eius incommutabilis providentia | Deus itaque
rerum corporearum atque incorporearum creator in corporibus | ut sic primum sic illud est
corpus condidit | quia quibusdam corporalibus vitam non dedit | ut corpora omnia que
creavit | ipse autem nullatenus vita est | Omnia sic vita non est non viventia
corpora non fecisset | Itaque cum fecit rerum multitudine in rebus vivens | Non
igitur unius nature cum deo sunt corpora que viventia non sunt | ac proinde
nulla corpora unius nature cum deo sunt | quibus praevenit singulos virtutes.

atque invisibiles spiritus, quibus eadem corpora vivificantur ac perficiuntur, et [illegible]
[illegible] nec ipse dicitur spiritus unum ut cum deo sint, quos hic vivificandis complexionibus
creationis quod imperitus corporibus, ipsis tamen spiritibus nullo intelligendi largitus sit lumine
quo sive possint aut cognoscere aut diligere creatorem. Ipsos quoque spiritus quos rationales
atque intellectuales esse non est dubium, quis audeat blasphemus spiritu et toto
corde, eundem nec aliud putare, nisi deum, cum deus utrique nobis incommutabilis
per omnia sit et inmensus. Cum tamen ipse divinitate nulla capi non possit, in
eisdem tamen spiritibus quos rationales et intellectuales fecit, sive spatiis [illegible]
in quibus deo eum esse, qui terrenis ac mortalibus sunt inserta corporibus, et si
nullus sit localis motus, quia per locorum corporalium spatia eum ipsi moveri sunt non
pertransire sunt, sed in corporibus toto toti, sicut in eodem corpore partibus totis sit
tamen cogitationum varietas, divinitate in eis eiusdem qualis mentis ac [illegible]
audit, dum non aliquid nesciunt, non sciunt, non volunt, non nolunt, non [illegible]
non despiciunt, non iniqui comperiuntur, non iusti [illegible] sunt, non pietate illuminantur
[illegible] lumine, non deprimuntur tenebris ipsa impietatis [illegible]. Illos quoque quos
[illegible] corporum generat nulla localiter mutatione, esse angelicos spiritus quos
non videat non unum natum esse cum deo, spiritus [illegible]. [illegible] malis
mutabilitatis in eo cognoscitur, quia eadem creaturae [illegible] mutata
deinde [illegible] qui depravati non sunt, hic illius divino [illegible] non cecidit facti
sunt indefessa et inquieta creaturae angelicae [illegible] data sed [illegible] delectatione
atque [illegible] multitudine dulcedinis divinae ineffabiliter fruuntur, nec ab
ea naturali [illegible] desistant, et [illegible] divino nichil in se [illegible]
[illegible] collatis sibi [illegible] atque incommutabilis [illegible]
in se [illegible] mutationis [illegible] tamen singul[illegible] valeas, quia [illegible]
[illegible] ullus [illegible] malo. Et tamen [illegible] corpora [illegible] quoslibet [illegible]
aliquorum aliud [illegible] implendo, divine potestatis deputari arbitrio, sicut [illegible] audiunt
eam [illegible] creaturae [illegible] in singulas [illegible] quas
[illegible] valent facit, apparet in talibus [illegible] in [illegible]
[illegible] Quosdam [illegible] spiritus per deum [illegible], ut [illegible]. Quosdam non ut
[illegible] spiritus qui desinunt, illos [illegible] quosdam [illegible], quosdam
[illegible] valet apparere [illegible] [illegible] nullo [illegible]
[illegible] facit naturae [illegible], [illegible] et eis facultatem atque [illegible]
[illegible] intelligendi cogitandi cognoscendi diligendi [illegible]
[illegible]. Quos tamen ita [illegible], ut [illegible] diligentis, [illegible]
[illegible] creatas [illegible] corpore talibus fecerunt [illegible] possessent
[illegible] dilatam [illegible] et [illegible] laude voluntate [illegible]
[illegible] libertate ut eis esset possibile, sive ad eum [illegible]
[illegible] delectationis [illegible], sive ad [illegible] ad ea [illegible] sunt [illegible]
[illegible] paucis [illegible], ita [illegible] natura [illegible]
possit sive [illegible], sive [illegible] [illegible]
[illegible] cogitare. [illegible] intellectual[illegible] in [illegible]
angelorum. Deus [illegible] cognoscendi ac diligendi [illegible] et [illegible]
et [illegible] [illegible] facultatem. [illegible] arbitrii libertatem [illegible]
dedit intellectuali creaturae [illegible] cognoscendi

ac diligendi se facultate voluntateque donavit, sicut et unicuique ipsorum et habe-
rent et perderent, si quis tamen eam sponte perderet, suo demerito et arbitrio ipsumque
non vellet, ut illius esset spiritualis dignitatis intima constitue dono bonitatis demum ipsum
creaturis, quibus vellet infundere eius sicut diversis creationis gradibus illis praedestinatis
meritis spiritus et corpora locis atque affectionibus, prout ut ipse sapiens voluit, convenienter
mutabiliter ordinavit. ¶ Angeli ergo atque homines primo quidem voluntas fuit ipsi civitatis et
beatitudinis domus, ipsa interim spiritualis creaturae dominus accepisset, ista scilicet ut per
indissolubilem caritatem sui inhaerere magis quam sibi et civium beatitudinem magis quam sibi. ¶ Cum vero ipsi liber-
tatis arbitrio quidam primi caritatis in suam intenderunt facere voluntatem, primus angelus
tibi beatitudo descendit et ad supplicium eius relinquitur civitas in prima cum suis
demeritis doloribus quae contra voluntatem. ¶ Et angeli quidem quos sic disposuit et impleverit ut
per quos eorum bonitate voluntatis pereat numquam ad divinam immune ipsum et pars
itaque angelorum qui a suo creatore deo cum solo bono beata fuit voluntas ipsius adhaerere
despexit, et civitatis superne merito inicuum sua disparatione in ipsa superne voluntatis
inhaesit, ut non aliud ei esset nisi in perniciem qua illius beatitudine destitue boni
destitutus. ¶ Sua deus merito se tota prosequitur ipsumque supplicio ut esset pene
[illegible] pararet in quo illa esset pravitate angeli nec mala unquam sua
voluntate careret, ut poena se permanente in eis et inique suppliciis mala permaneat
esset iniquitate retributionis aeterna disparatio horum malorum principes diaboli primos homines
quod ad peccatum proprium invidit duxit non eius tamen sed et unumque propagine corporis eorum
vita peccati merito mortis imperium. ¶ Deus autem impeditoris et eius fecit diabolos
et angelos eius cum propria caritatibus voluntate, ut ceteros angelos in sua dilectionis et
unitate firmavit per eos quandam gratiae magnum non tota in semper unum pene
pervenit si quod voluit, confirmata bonitas ipsius repulsis tenebris in quibus quaedam
eius natura esse peccatum signata disparationis usque ipsas diabolos perdurant
ad lucem in eo superne domini eius quod ipsos signatos per eam unitatis incolatura
gratia liberatores absolute ad alios et quam maxime principes quibus nulla sunt
vel bona vel mala in esse ipsa incolata voluntas in solubili unione aeterna
disparatio confirmat. ¶ Bona quidem voluntatis et cogitationis intima non homini posse
ipso nasci si divinis et patri et tibi in eo deus audiant. Audit quod magis
diaboli magis aliquis angelorum cum quo unitione illius merito in hac sunt
inferiori desertis aliquis bona potuit aut potest ipsumque voluntate
si possibile esset ut quaedam natura pessima adeo ipsa bonitate perdidit volun-
tatis eo se ipsa in usu ea gratia potuisset multo possibilius quam anima angelica
gelica quanto minus gravatur terreni corporis pondere tanto magis quam esset
perdita facultate. ¶ Audit deus in bona voluntate hominibus dei quod se
[illegible] angeli cum gratia ut amissa demereri gratiae non possit. Diu
igitur diaboli et eadem voluntas bona quam dei gratia aeterne beatitudinis primo
iniquitatis angelica equidem et non deus iniusta ipsa fides catholice
fidei regula veterum et filium dei ad puniendos homines [illegible]
et angelos et ad iudicandos omnes homines vivos et mortuos fideliter confiter.
tamen. ¶ Contra cum beatus petrus quod deus angelis peccantibus non pepercit sed carce-
ribus caliginis inferni detrudens tradidit iudicio puniendos ipsumque
¶ De hominibus quod vivos ac mortuos iudicabis beatus paulus sic ait testificor

cristo deo et homo ihesu qui iudicaturus est vivos et mortuos et adventu eius
et regnum eius in cuius adventu ab illo primo homine corpore quo deus de terra plas-
mavit usque ad omnes homines corpora cum anima quam viventes ceperunt ab ipso dispensatione quo
operante creata sunt singula non corpora illis singulis animabus propriis in vivos [illegible]
quas in matribus ut vivere inceperunt [illegible] ceperunt ut sic quisque in illa examinatione
iusti iudicis in eisdem singulis corporibus propriis accipiat retributionem sive eterni sive
supplicii in quibus bona sive mala qualitate vite propria habuerit. ¶ Qualitas autem
male vite ab infidelitate incipit que ab originali peccato [illegible] fuit. Itaque
quisque ita vivere incipit ut cum finiat vita qua ab eius obligatione solvatur si
[illegible] dei ut vivus homo [illegible] cum illa vixit [illegible] tunc eadem corpora
intolerabilia gehenne supplicia sustinent ubi diabolus cum angelis suis [illegible]
[illegible] qui [illegible] peccavit et peccare [illegible] suis [illegible] ubi [illegible]
[illegible] adulteri molles masculorum concubitores fures avari et
[illegible] maledici rapaces et omnes qui opera carnis agunt de quibus dicit beatus
apostolus regnum dei non consequentur. ¶ Si autem huius vite termino a viis
suis malis quis non recesserit eternis ignibus [illegible]. ¶ Omnes enim hi qui in [illegible]
[illegible] usque ad finem iniquitatem diligentes et cordis obduratione [illegible] sicut
[illegible] notitia [illegible] dilectio tenuit sic eum sine fine sempiterna [illegible]
cruciabit. ¶ Erit enim eterna iniquorum [illegible] sine fine [illegible] qua sol
fidelibus [illegible] iuste viventibus datum est [illegible] beatus
Paulus dicens quidem resurgemus sed non omnes immutabimur. [illegible] autem iustos
[illegible] immutandos ait Et nos immutabimur. Habebunt ergo iniqui [illegible]
[illegible] carnis [illegible] non habebunt [illegible] dabitur iustis qui
a corporibus impiorum non auferetur corruptio et passibilitas et infirmitas in quibus
[illegible] que ab illa morte non [illegible] ut illud [illegible] tormentum cor-
pus atque [illegible] eterne supplicium. ¶ [illegible] quas hic [illegible]
[illegible] fide iustificavit et iustificatos [illegible] usque in fine
perseverantia [illegible] ipsis corporibus in quibus [illegible]
[illegible] acceperunt et in quibus iustificati per fidem in caritate dei [illegible]
vixerunt in regni celestis eterna beatitudine [illegible] glorificati [illegible]
poribus suis. ¶ Non sine dubio corpora carnis [illegible] qua deus creavit [illegible]
permanente non sicut hic animalia sed spiritualia tunc habebunt. ¶ [illegible]
corpus animale surget corpus spirituale. ¶ In hiis [illegible] immortalitatem [illegible]
bit iustis [illegible] oportet dicit apostolus ut corruptibile hoc induat incor-
ruptionem et mortale hoc induat immortalitatem. ¶ In quibus [illegible] masculinum
ac femininum [illegible] eadem corpora creata sunt permanebit [illegible] gloria [illegible]
[illegible] dignitate diversa. ¶ [illegible] corpora sive masculorum sive feminarum
[illegible] gloriosa [illegible] autem [illegible]
[illegible] qui [illegible] vita [illegible]
[illegible] quos ille [illegible] glorificare disposuit. ¶ [illegible]
vita eterna in ista [illegible] vita [illegible] dedit ubi voluit [illegible]
[illegible]. ¶ [illegible] autem hic [illegible]
[illegible] malicia [illegible] et [illegible] voluntate mala [illegible] opera [illegible]
[illegible] dei [illegible] que placeat deo. ¶ Quod qui in hac vita
non fecit habebit [illegible] in futuro [illegible] de malis suis [illegible] indulgentiam
in conspectu dei non inveniet [illegible] ibi [illegible] penitudinis [illegible]

ubi consensu voluntatis. Et talibus enim ita cumulabitur iniquitas sua ut nullatenus
ab eis possit vel depelli vel deleri nisi [illegible]. Voluntas enim cum ergo talis sit ut gerat
super malignitatem suam suppliciorum iniquam et semper possit bonum [illegible] affligi contra
[illegible] illi qui in corpore [illegible] durabunt illas super male voluntatis iniquitas habebunt
ita illi qui sunt suppliciis ignis aeterni cum diabolo et angelis eius deputata sunt
nullam utique habebunt requiem per bonam voluntatem quam poterunt voluntatem. Et
per corporibus [illegible] dabitur [illegible] ad aeternam gloriam per [illegible] diu [illegible]
labit ipsa malignitas poena quae [illegible] deputati tenebris [illegible] illuc [illegible]
interius hanc vitam. Respondeo ad hoc in hac vita ac per [illegible] prima
qua quorum tempore quo [illegible] qualibet iniquum [illegible] per toto corde [illegible]
[illegible] patris spiritus et per [illegible] in conspectu dei non solo corpore sed etiam cordis
lacrimas fundit et malorum operum maculas bonis operibus diluere curavit omnium
peccatorum indulgentiam mox habebit. Hoc enim nobis dominus [illegible] promittit dicens
[illegible] dei [illegible] [illegible] et [illegible] salvus erit. Et alio loco dicit fili [illegible]
[illegible] [illegible] depeccatis ut tibi dimittantur. Aliqui [illegible]
[illegible] desperatio dei desperanti non est [illegible]
prima [illegible] in ecclesia catholica [illegible] dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] allegavi [illegible]
[illegible] [illegible] ligata [illegible] [illegible] soluta [illegible]
Impugnationem igitur [illegible] veniam peccatorum [illegible] [illegible] et vitam
[illegible] deo [illegible] [illegible] non [illegible] indulgentiam [illegible]
[illegible] dicit non vult mortem [illegible] quam ut [illegible]
deus [illegible] et vivat [illegible]. [illegible] nullus [illegible] dei [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] corpore [illegible] velit [illegible] salutis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Dicit enim qui ab iniquitatibus suis [illegible] noluerit et
[illegible] [illegible] deo indulgentiam [illegible] non [illegible] ita [illegible]
dei [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod ad dominum
et ne differas de die in diem. Subito enim venit ira eius et tempore [illegible]
[illegible] disperdet te. Dicit enim beatus David hodie si vocem eius audieritis no-
lite obdurare corda vestra. [illegible] quod beatus Paulus [illegible] verbis
videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis disce-
dendi a deo vivo sed adhortamini vos invicem per singulos dies donec
hodie cognominatur ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Obduratur
igitur [illegible] qui non [illegible] desperans de indulgentia peccatorum [illegible] qui
[illegible] dei [illegible] ut usque ad finem vitae [illegible] in suorum criminum
perpetrate [illegible]. [illegible] diligenter [illegible] dei [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que non
dimiserit [illegible] [illegible]. [illegible] enim [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ita [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accipient
[illegible] [illegible] intellectualis [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] non est

licebit aut ipsa unitate a resurrectione priorum priorum de divina una velit
postulare. Quaeritur vero si spiritus omnium animalium quibus non est intellectus quod quadrupedia
de terra quando de aquis dignum ducant de aquis sunt reptilia et volatilia
de terra vero quando in separat quidam vero que consuetudine proportia sunt tamen dum
spiritus sunt qua dum in corporibus vivunt. Responsio quippe quod omnibus corporum dimittentur sa-
na est tamen carne sua incipit et desinunt vivere quia qui corpori non tribuunt vitam
et ipsa non vivit. Preterea licet ... non tamen sit carnis anima vivendi per ea spiritus
tamen informat tamen dum vivit quamdiu in carne manere potuit et dum a carne
sua separatur coterminatur. Ita fit ut cum ipsa vita carnis sive vivere ipse incipiat
quam vita carni inseparabile desinit. Et si non sit talis tamen vita dare valeat
ipse quod ... cum non habuit. Quaeritur si ut eternitas in irrationabilibus spiritibus data
non aliquid eis indicium servatur in quo eis vel beatitudo pro bonis vel dampnatio pro
malis reddatur operibus. Quod in eis ulla operum discretio requiritur quod nullam in-
telligendi facultatem dum in corpore acceperunt ... corpore resurrectione
non sunt quia non ipsis animalibus aut equinis aut ... fuit pro qua eis eterna
vel beatitudo sit reddenda vel pena. Igitur animalia proprie ... turpia atque
... pro ... in quibus possibile ... voluntate quod de ... fuerit
ullam ... redditurum sunt quia irrationabilia non sunt. Quaeritur cum de brutis
animalibus ... irrationabiles fuerit sunt et deinde et de omnibus
rebus quas in ... accepit ... redditurum sunt deo et
... qualitate ... aut pena a ... Quaeritur cum nos
manifestat apostolus ad ... ut recipiat unusquisque propria corporis sunt
gesserit sive bonum sive malum ... in ...
ac resurrectione ... omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius et
prodeunt qui bona fecerunt in resurrectionem vite. Qui vero mala egerunt
in resurrectionem iudicii ut ... qui mala egerunt ... cum ... eterna
cum dyabolo ... Qui vero bona fecerunt
in vita eterna regnaturi sunt ... Quaeritur illi autem cum
... quos deus ... bonitate sua predestinavit ad regnum
... cum eos ... predestinando ... ut regno digni essent ...
... ut obediant ... ut accepta
ut ... regnum celorum sive ... possideant. Quaeritur quod
regnum ... ad fidem ... ut ...
illi ... quos deus ... voluntate vel bonum ...
... salvavit ... quo salvator ...
Si quis non renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest introire in regnum
dei absque sacro baptismate ... qui ... baptismi sunt ...
... regnum celorum ... ut vita
eterna ... baptismum ... ut ...
nomine patris et filii et spiritus sancti baptismum sacrum accepit ...
accepit ... salutem ... non habebit ... baptismi
sacrum habuerit. Quaeritur ergo ... ad ... non ut sacrum bap-
tismatis ... accipiat ... baptizatus ...
... baptismi vita eterna accipiat ad ... obtinendam ... esse

donec qui non sacro baptismate ab ecclesia katholica sumpto periit aliquis
quamvis elemosinas largas faciat et pro nomine Christi sanguinem fundat pro eo
quod in hac vita non tenuit ecclesie katholice unitatem non habebit eternam
vitam. Cum enim neque potest prodesse baptismus ubi potest et elemosina prodesse. ¶ Bap-
tismus autem non potest extra katholicam qui de ecclesia agitur tamen non katholica
potest [illegible] prodesse et preparato baptismate. ¶ Et opera misericordie et vobis [illegible]
fessio ubi tamen de ecclesia katholica bene vivatur. ¶ Sicut enim sine ecclesie katholice
caritate nec baptismus potest alicui prodesse nec opera misericordie si forte ut
nimis torqueatur non tamen ut inter filios dei reputetur. Sicut enim etiam ka-
tholica per solum baptismum vita eterna non acquiritur si post baptismum male vi-
vatur. ¶ Etiam et illi qui bene vivunt debent opera misericordie bene [illegible] peccatis suis
levia non nulla tamen [illegible] peccata pro quibus etiam sancti et iusti fratres in hac
vita dicere debent: Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris. ¶ [illegible] peccata quanto in [illegible] et a deo [illegible]
[illegible] subiciunt et quanto magis [illegible] tibis corporis implent
et carnalibus cor [illegible] actibus atque affectibus implicatur tanto si [illegible] culpa
in hac mortalitate [illegible] ¶ Propter [illegible] sunt [illegible] qui [illegible] sua pro sue
impedimenta [illegible] aut noxia occupatione [illegible] quia [illegible] non appe-
tunt et a carnalibus et vino abstinent [illegible] corporis valitudo [illegible]
non [illegible] aut vinum [illegible] Iuxta illud apostoli: Et
omnia [illegible] dei bona [illegible] et nichil reiciendum quod cum gratiarum actione
percipitur sanctificatur enim per verbum dei et orationem. ¶ Augustinus quoque [illegible]
[illegible] et [illegible] quod apostolus ait: Mundis omnia munda in omnibus
[illegible] quod a carnibus et vino abstinent
et [illegible] sunt [illegible] vite instituta [illegible]
non tamen [illegible] [illegible] bonum [illegible]
et in eo quod [illegible] non [illegible]
[illegible] bonis [illegible] non dubitat [illegible]
[illegible] de [illegible] qui potest [illegible] de [illegible] qui [illegible] non
[illegible] ¶ [illegible] alia [illegible]
[illegible] si [illegible]
[illegible] si volunt [illegible] ut [illegible] illud de
illis [illegible] habebit [illegible] uno et una [illegible]
[illegible] fide [illegible] ut [illegible] vel illa vir
potest [illegible] et [illegible]
[illegible] qui tamen non [illegible] habebit non [illegible]
[illegible] qui [illegible] deo. ¶ [illegible]
[illegible] et tarde pro [illegible]
deo [illegible] non solo [illegible] fornicationis [illegible] vero
[illegible] si [illegible] vir uxorem [illegible] aut mulier virum volunt secundum apostoli
[illegible] habent [illegible] fide [illegible] fecit. ¶ [illegible] secundum apostoli
[illegible] ut uxori vir debitum reddat similiter et uxor viro
et [illegible] accepit non peccat [illegible] apostoli [illegible] statuit
et tarde pro [illegible] non [illegible] voluntatis sue et
[illegible] deo [illegible] usque in fine vite tota [illegible]
[illegible] custodire nec [illegible] habeat si [illegible] fide [illegible] fecit

Veniet et suavitate viri et suavitate ~~mulieres~~ mulieres sed ad quem perfecte proficere deo
voluerit conveniat venerit [illegible] una sua nova detur ut [illegible] sibi [illegible] communi-
cione omnibus qua [illegible] primitus habuerit [illegible] [illegible] debet conveniat qua ve-
nerit. Nunc cum unusquisque [illegible] [illegible] [illegible] committitur possidebit [illegible]
[illegible] que [illegible] sit et ad [illegible] [illegible] sed ipsum sibi [illegible] psalmis [illegible]
[illegible] et [illegible] domino deo [illegible] animus [illegible] affectus [illegible] quod sit
[illegible] et ad perfectum melioris vite [illegible] [illegible] et libenter veniat et ce-
lebrare [illegible] et in hoc [illegible] [illegible] [illegible] caritatis [illegible] [illegible] cum vo-
luntati deo et [illegible] [illegible] [illegible] ipse [illegible] [illegible] [illegible] celestis [illegible] [illegible]
que promisit [illegible]. Et sic est de [illegible] deo dante. Petrus Aquitanus de [illegible]

Multorum tam clericorum quam laycorum questio est et non modica dubitatio [illegible]
et [illegible] dubiosa. Quando scilicet debeat [illegible] celebrando vel communicando [illegible]
videlicet accedere. Quando accedentes [illegible] vel dispositi esse debeant. Aut
quibus motivis vel indispositionibus abstinere. Et [illegible] magis sit [illegible] [illegible]
corporis christi sumpta aut [illegible]. De tam utili et quodammodo multis [illegible] necessaria
materia sepe interrogatus plurimis interrogantibus [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sepe [illegible] [illegible] et [illegible]. Iam volo accedere iam nolo
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] timor [illegible] [illegible] timide [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible] dei timor ut [illegible]. Et ita nescio quid magis
expediat. Quid deo magis placeat [illegible] me sepe accedere [illegible] abstinere
[illegible]. Et [illegible] accedendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] disputando [illegible] [illegible]
[illegible] disputatione [illegible] [illegible]. Aut aliud impedimentum [illegible] et negligo [illegible]
aut [illegible] [illegible] et tot ambiguitatibus [illegible] satisfacere [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] valde bona sit. Quia [illegible] [illegible] disputatio [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible]. Quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel nimis [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quo vel ad opposita [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] debet. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] videat [illegible] voluerit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
audita lecta et cogitata et que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et utriusque [illegible] motiva [illegible] disputacionis
[illegible] [illegible]. [illegible] forte [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis debeat [illegible]. Et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] defendes [illegible] [illegible] diffinies. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] timida
[illegible] defendes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] voluntas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible]
sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Intendit [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
timida [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobili [illegible] ac salubri
[illegible] abstinens. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] nobis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] nobis deus [illegible]. [illegible] Et [illegible]
[illegible] accedere. [illegible] nulla [illegible] habes [illegible] que [illegible] ad accedendum [illegible]
[illegible]. [illegible] habeo quedam motiva que me sepe [illegible] [illegible]
habeo et alia que me [illegible] et [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]